

Prolog

ALKIMIST JE POBRAL knjigo, ki jo je s seboj prinesel nekdo iz karavane. Knjiga ni imela platnic, a je kljub temu ugotovil, kdo jo je napisal: Oscar Wilde. Ko je po njej polistal, je naletel na zgodbo, ki je pripovedovala o Narcisu.

Legendo o Narcisu, tistem lepem mladeniču, ki je vse dni hodil občudovat svojo lepoto na gladino nekega jezera, je Alkimist poznal. Narcisa je lastna podoba tako prevzela, da je nekega dne padel v vodo in utonil. Na tistem mestu je pognala cvetlica, ki so ji dali ime narcisa.

Toda Oscar Wilde je svojo zgodbo sklenil drugače.

Po njegovem so takrat, ko je Narcis umrl, prišle na breg jezera Oreade, gozdne nimfe, in videle, da se je jezero spremenilo v vrč slanih solza.

»Zakaj jočeš?« so vprašale Oreade.

»Za Narcisom jočem,« je odvrnilo jezero.

»Saj ni čudno,« so na to rekle nimfe. »Me smo kar naprej hodile za njim po gozdu, vendar si ti edino, ki je od blizu videlo, kako je lep.«

»Narcis je bil lep?« je vprašalo jezero.

»Toda to bi moralo ti najboljše vedeti!« so odgovorile presenečene Oreade. »Saj se je vendar vsak dan sklanjal nad tvojo gladino!«

Jezero je nekaj trenutkov molčalo, potem pa je reklo:

»Za Narcisom jočem, vendar nikdar nisem opazilo, da je lep. Jočem za Narcisom, ker sem zmeraj, kadar se je sklonil nad mojo gladino, v globini njegovih oči videlo odsev svoje lastne lepote.«

»Lepa zgodba, ni kaj,« je rekel Alkimist.

Prvi del

M L A D E N I Č U J E B I L O I M E Jakob. Nočilo se je, ko je s svojo čredo prišel do stare zapuščene cerkve. Streha se je že davno podrla in na mestu, kjer je bila nekoč zakristija, je zrasla orjaška divja smokva.

Odločil se je, da bo tukaj prenočil. Čredo je nagnal skozi podrti vrata in jih nato zaprl z nekaj deskami, da mu ovce ponoči ne bi mogle uiti. V tistih krajih resda ni bilo volkov, a ko mu je nekoč ušla ovca, jo je moral iskati ves naslednji dan.

Na tla je razprostrl plašč in legel, pod glavo pa si je za vzglavje dal knjigo, ki jo je pravkar prebral. Preden je zaspal, je pomislil, da bi moral brati debelejšo knjigo: te bi namreč bral dlje časa, kot vzglavje pa bi mu čez noč ponujale še več udobja.

Ko se je prebudil, je bil že mrak. Pogledal je v nebo in videl, kako skozi napol podrti streho mežikajo zvezde.

»Lahko bi bil spal še malo dlje,« je pomislil. Imel je iste sanje kot pred tednom dni in spet se je prebudil, še preden jih je bilo konec.

Vstal je in spil požirek vina. Ovce so še spale in začel jih je prebujati s palico. Opazil je, da se večina živali prebudi takoj, ko se prebudi tudi on. Kot da bi neka skrivnostna moč spajala njegovo življenje z življenjem ovac, ki že dve leti hodijo z njim po teh krajih in iščejo vodo in pašo. »Tako so se me že navadile, da vedo, kako mi minevajo

dnevi,« si je potihoma rekel. Za hip se je zamislil in si rekel: morda pa je v resnici obratno in je on sam tisti, ki se je navadil urnika ovac.

Bilo je pa tudi nekaj ovac, ki so potrebovale dlje časa, da so se prebudile. Te je mladenič eno za drugo zbuval s palico in jih klical po imenu. Od nekdaj je verjel, da ovce razumejo, kar jim govori. Včasih jim je bral iz knjig odlomke, ki so mu bili pri srcu, ali jim je pravil o samoti in veseljih pastirja na deželi. Včasih jim je govoril tudi o novih rečeh, ki jih je videval v mestih, skozi katera je navadno hodil.

Toda že dva dni jim ni govoril o skoraj ničemer drugem kakor o deklici, ki je živela v mestu, kamor bodo prispeli čez štiri dni. Deklica je bila trgovčeva hči. V tem mestu je bil doslej le enkrat, in sicer leto pred tem. Njen oče je bil lastnik trgovine s tkaninami in je zmeraj hotel gledati, kako pastirji strižejo ovce, da ga ne bi osleparili. Prijatelj mu je pokazal trgovino in tako je pastir tja odpeljal svojo čredo.

* * *

»Rad bi prodal nekaj volne,« je rekel trgovcu.

V trgovini pa je bila gneča in trgovec je zato prosil pastirja, naj počaka do večera. Ta je sedel na tla pred trgovino in iz malhe potegnil knjigo.

»Nisem vedela, da pastirji berejo knjige,« je nenadoma zaslišal ženski glas ob sebi.

Deklica je bila prava Andaluzijka, z valovitimi črnimi lasmi in očmi, ki so spominjale na davne mavrske zavojevalce.

»Seveda,« je odvrnil mladi pastir: »Od ovac se naučijo več kakor iz knjig.«

Pogovarjala sta se več kot dve uri. Povedala je, da je trgovčeva hči, in mu pravila o življenju na vasi, kjer je dan enak dnevu. Pastir pa ji je govoril o andaluzijskih poljanah, o

novih rečeh v mestih, skozi katera je hodil. Bil je zadovoljen, da se mu končno ni bilo treba pogovarjati le z ovcami.

»Kako si se pa naučil brati?« ga je čez čas vprašala deklica.

»Tako kot vsi,« je odgovoril. »V šoli.«

»In če znaš brati, zakaj si potem pastir?«

Mladenič ni odgovoril. Bil je prepričan, da ga deklica ne bi razumela. Zato ji je naprej pripovedoval popotne zgodbe in njeni drobni mavrski očesci sta se zdaj od strahu, zdaj od presenečenja na široko odpirali in pripirali. Čas je mineval in mladenič se je nenadoma zavedel, da si vse bolj in bolj želi, da tega dneva nikoli ne bi bilo konec in da bi dekličin oče imel še toliko opravkov, da bi moral čakati še tri dni. Začutil je, da se v njem zbuja nekaj, česar še nikoli prej ni občutil: želja, da bi nekje ostal za vedno. Ob črnelasi deklici niti dva dneva ne bi bila enaka.

Toda naposled je prišel trgovec in mladeniču velel, naj ostriže štiri ovce. Plačal mu je, kar mu je šlo, in ga poprosil, naj pride naslednje leto spet naokoli.

* * *

Samo še štiri dni je bilo do takrat, ko bo spet v tistem mestecu. Bil je vznemirjen in obenem poln dvomov: morda pa ga je deklica že pozabila. Veliko je pastirjev, ki hodijo skozi to mesto in prodajajo volno.

»Pa kaj,« je rekel mladenič svojim ovcam: »Tudi jaz sam poznam še druge deklice v drugih mestih.«

Toda v srcu je vedel, da še zdaleč ni tako. Tako pastirji kot mornarji ali trgovski potniki nekega dne vendarle pridejo tja, kjer živi nekdo, ob katerem končno pozabijo radosti, ki jih ženejo iz kraja v kraj.

* * *

Na nebu se je pojavila prva luč dneva, ko je pastir pognal svoje ovce proti vzhodu. »Nikoli se jim ni treba za nič odločiti,« je razmišljal. »Morda mi zato tako zvesto sledijo.« Edina potreba, ki jo čutijo ovce, je potreba po hrani in vodi. Dokler jih bo mladenič vodil po najboljših pašnikih Andaluzije, bodo njegove prijateljice – četudi bodo vsi dnevi enaki, sestavljeni iz ur, ki se neskončno vlečejo od sončnega vzhoda do sončnega zahoda, četudi v svojem kratkem življenju niso prebrale ene same knjige in četudi ne razumejo govorice ljudi, ki jim pripovedujejo o mestih. Zadovoljne so s hrano in vodo in to je zanje že dovolj. V zameno nam radodarno dajejo volno in družbo, tu in tam pa tudi meso.

»Če bi se nenadoma spremenil v pošast in bi jih začel eno za drugo pobijati, tega sploh ne bi dojele, dokler ne bi iztrebil skoraj vse črede,« je razmišljal mladenič. »Meni zaupajo, ne zaupajo več svojim lastnim nagonom – in to samo zato, ker jih vodim na pašo.«

Mladenič se je začudil svojim lastnim mislim. Morda pa je cerkev z orjaško divjo smokvo zakleta? Morda je zato že drugič sanjal iste sanje in zdaj čutil jezo do svojih zvestih spremljevalk? Popil je vino, ki mu je ostalo od večera, in se tesno zavil v plašč. Vedel je, da bo čez nekaj ur sonce doseglo najvišjo točko in da v neznosni vročini ne bo gnal črede po poljanah. Poleti je to čas, ko vsa Španija počiva. Vročina traja do večera in ves ta čas bo moral nositi svoj plašč. Vendar kljub temu ni pozabil, da ga prav ta plašč greje v hladu ranega jutra.

»Vedno moramo biti pripravljeni na presenečenja, ki jih prinaša vreme,« je pomislil in se hvaležno sprijaznil z bremenom svojega plašča.

Plašč je torej imel svoj namen, tako kot ga je imel tudi mladenič sam. V dveh letih, ki jih je prehodil po plano-

tah Andaluzije, je dodobra spoznal vsa mesta v deželi. Potovanja so bila smisel njegovega življenja.

Odločil se je, da bo tokrat deklici razložil, kako to, da zna preprosti pastir brati. Do svojega šestnajstega leta je hodil v semenišče. Njegovi starši so želeli, da bi postal duhovnik, ponos preproste kmečke družine, ki s svojim delom zasluži ravno za hrano in vodo, kakor njegove ovce. Učil se je latinščine, španščine in teologije. A že kot otrok je sanjal o tujih krajih in to se mu je zdelo veliko pomembnejše kakor spoznavanje Boga ali človeških grehov. In ko je nekega večera prišel k staršem na obisk, je zbral pogum in povedal očetu, da noče postati duhovnik. Hoče potovati.

* * *

»V naši vasi so bili ljudje z vseh koncev sveta, sin moj,« je rekel oče. »Prihajajo, ker iščejo kaj novega – vendar ostajajo isti ljudje. Gredo do obzidja, da si ogledajo graščino, in zdi se jim, da so bili stari časi boljši od današnjih. Pa naj so svetlolasi ali temnopolti, taki so, kot ljudje v naši vasi.«

»Ampak jaz ne poznam gradov tistih dežel, od koder ti ljudje prihajajo,« mu je odvrnil deček.

»Ko vidijo naša polja, naše ženske, rečejo, da bi radi tukaj ostali za vedno,« je nadaljeval oče.

»Hočem spoznati ženske in dežele, od koder prihajajo,« je rekel sin. »Saj nikoli ne ostanejo pri nas.«

»Prihajajo s polnimi žepi denarja,« je še enkrat poskusil oče. »Pri nas pa lahko potujejo samo pastirji.«

»Torej bom pastir.«

Oče ni rekel ničesar več. Naslednji dan mu je dal mošnjček s tremi starimi španskimi zlatniki.

»Nekoč sem jih našel na polju. Hotel sem jih pokloniti Cerkvi ob tvoji posvetitvi. Kupi si s tem denarjem čredo in pojdi po svetu, dokler ne spoznaš, da je naša graščina

več kakor vse druge in da so naše ženske lepše od vseh drugih.«

Po teh besedah mu je dal svoj blagoslov. Deček je v očetovih očeh opazil, da je tudi v njem želja, da bi šel po svetu – še zmeraj živa želja, po vseh teh desetletjih, ko jo je dušil s tem, da je vse svoje dni jedel, pil in spal v istem kraju.

* * *

Obzorje je pordelo in kmalu je vzšlo sonce. Mladenič se je spominjal pogovora z očetom in postajal zmeraj bolj prešerne volje. Videl je že precej graščin in žensk, toda nobena ni bila enaka tisti, ki jo bo videl čez dva dni. Imel je svoj plašč, knjigo, ki jo bo lahko zamenjal za drugo, in čredo ovac. Najpomembnejše pa je bilo vendarle to, da so se mu vsak dan znova izpolnile njegove velike življenjske sanje: potovanja. Če se naveliča andaluzijskih planot, lahko proda svoje ovce in postane mornar. In če bi se naposled naveličal tudi morja, bi videl že veliko krajev, veliko žensk in bi bil že velikokrat srečen.

»Ne razumem, kako lahko kdo išče Boga v semenišču,« je razmišljal, ko je opazoval vzhajajoče sonce. Kadarkoli je bilo mogoče, je hodil po poteh, po katerih do tedaj še ni hodil. V tisti cerkvi še nikdar ni bil, čeprav je že večkrat hodil po teh krajih. Svet je brezmejen in neizčrpen in če bi vsaj enkrat pustil, da ovce vodijo njega, bi gotovo odkril kaj novega in zanimivega. »Težava je le v tem, da moje ovce ne opazijo, da vsakič hodimo po drugi poti. Ne vidijo, da so pašniki zmeraj drugi, da so si letni časi različni. Edino, česar jim je mar, je hrana in voda.«

»Morda pa je tako z vsemi,« je pomislil pastir, »tudi z mano. Odkar sem spoznal trgovčevo hčer, nič več ne razmišljam o drugih ženskah.«

Pogledal je v nebo in izračunal, da bo še pred obedom v Tarifi. Tam bo lahko svojo knjigo zamenjal za kakšno debelejšo, napolnil steklenico z vinom, se obril in ostrigel. Moral se bo pripraviti na srečanje z deklico. Ni se hotel mučiti z mislijo, da ga je morda prehitel kak drug pastir z večjo čredo in jo zaprosil za roko.

»Lahko se mi uresničijo sanje, ki naredijo življenje zanimivo,« je pomislil, ko je pogledal proti nebu in pospešil korak. Spomnil se je, da v Tarifi živi starka, ki razlaga sanje. On pa je to noč že drugič sanjal iste sanje.

* * *

Starka je peljala mladeniča v zadnjo sobo hiše, ločeno od osrednjega prostora le z zastorom iz pisanih plastičnih trakov. V sobi je bila miza, podoba svetega srca Jezusovega, in dva stola.

Starka je sedla in rekla, naj tudi on sede. Nato je vzela mladeničevi dlani v svoji in tiho molila.

Zdelo se je, da žebra neko cigansko molitev. Mladenič je na svojih popotovanjih že velikokrat srečal cigane. Hodili so iz kraja v kraj, čeprav brez ovac, ki bi jih pasli. Krožile so govorice, da živijo le za to, da sleparijo ljudi. Pravili so tudi, da so skrivaj povezani z demoni in da ugrabljajo otroke, ki potem služijo kot sužnji v njihovih skrivnostnih taborih. Ko je bil majhen, je umiral od strahu ob misli, da bi ga ugrabili cigani, in ta stara bojazen se je v njem ponovno prebudila, ko ga je starka držala za roke.

»Ampak saj je na steni podoba svetega srca Jezusovega,« se je poskušal pomiriti. Ni hotel, da bi se mu roke tresle in da bi starka začutila njegovo nelagodje. Potihem je zmolil očenaš.

»Zanimivo,« je rekla starka, ne da bi odvrnila oči z mladeničevih dlani. Nato je spet umolknila.

Mladenič je postajal živčen. Nehote so se mu začele tresti roke in starka je začutila njegov nemir. Naglo je potegnil dlani k sebi.

»Nisem prišel zato, da bi mi brali iz dlani,« je rekel in se pri tem že kesal, da je sploh vstopil v to hišo. Za trenutek je celo pomislil, da bi kar takoj plačal in šel, ne da bi od starke karkoli izvedel. Sanje vendarle niso tako pomembne, četudi jih je sanjal že dvakrat.

»Prišel si, da bi ti razložila sanje,« je odgovorila starka. »Sanje so božja govorica. Kadar Bog spregovori v govorici sveta, jih znam razložiti. Kadar pa govori v govorici tvoje duše, lahko sanje razumeš le ti. A kakorkoli, obisk ti zaračunam v vsakem primeru.«

Spet zvijska, je pomislil mladenič. Kljub temu pa je bil že odločen, da bo tvegati. Pastir zmeraj tvega, naj ga napadejo volkovi ali če trpi sušo. To je tisto, kar naredi njegov poklic še razburljivejši.

»Dvakrat zapored sem sanjal iste sanje,« je rekel. »Sanjal sem, da sem bil na pašniku s svojimi ovci in da je prišel otrok in se začel z njimi igrati. Ne maram, da ljudje vznemirjajo moje ovce. Ovce se bojijo tujcev. Toda otroci se znajo igrati z živalmi, ne da bi jih prestrašili. Ne vem, zakaj. Ne vem, kako lahko živali vedo, koliko je človek star.«

»Vrni se k sanjam,« je rekla starka. »Piskre imam na štedilniku. Poleg tega imaš malo denarja in mi ne moreš vzeti vsega mojega časa.«

»Otrok se je že nekaj časa igral z ovci,« je nadaljeval mladenič, »nenadoma pa me je prijel za roke in me odpeljal do egipčanskih piramid.«

Mladenič je malo počakal, da bi videl, ali starka ve, kaj so egipčanske piramide. Toda starka je molčala.

»Skratka, pri egipčanskih piramidah« – te besede je izgovoril prav počasi, da bi ga starka razumela – »mi je